

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 25 Ιουλίου 2022.

Για να εξετάσει την από 20.06.2022 με ΓΑΚ ΑΕΠΠ 888/21.06.2022 Προδικαστική Προσφυγή της ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...», (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στην ..., επί της ..., αρ. ... & ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά του ...(...), όπως νομίμως εκπροσωπείται (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»).

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα αιτείται να ακυρωθεί η υπ' αρ. 9216/573/06.06.2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής (εφεξής η «προσβαλλομένη») με την οποία εγκρίθηκε το πρακτικό Νο. 1 της Επιτροπής της Επιτροπής Διενέργειας & Αξιολόγησης προσφορών του Διαγωνισμού και αποκλείστηκε η προσφορά της και να ακυρωθεί το συμπροσβαλλόμενο πρακτικό Νο. 1 της Επιτροπής της Επιτροπής Διενέργειας & Αξιολόγησης προσφορών του Διαγωνισμού.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής έχει καταβληθεί το παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017, ποσού 600,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ...και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ, ποσού 100.000,00€.

2. Επειδή, η προσβαλλομένη εκδόθηκε στο πλαίσιο της υπ' αρ. πρωτ. ...Διακήρυξης δημόσιου ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού με τίτλο «...» με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής, σύμφωνα με το άρ. 2.3.1 αυτής, εκτιμώμενης αξίας χωρίς ΦΠΑ, ποσού 100.000,00€. Η ως άνω Διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) στις 23.02.2022, έλαβε ΑΔΑΜ ..., και στο ΕΣΗΔΗΣ, που έλαβε συστημικό α/α

3. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του, της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, της νομικής φύσης και της δραστηριότητας που το ... ασκεί ως αναθέτουσα αρχή και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του νόμου αυτού, η δε ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προδικαστική προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

4. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή έχει κατατεθεί εμπρόθεσμα, δοθέντος ότι α) κατατέθηκε στις 20.06.2022 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπόψη ότι η προσβαλλομένη κοινοποιήθηκε στις 08.06.2022 μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, ήτοι την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα μετά την προθεσμία κατ' άρ. 361, παρ. 1 του Ν. 4412/2016 και άρ. 4, παρ. 1 του π.δ. 39/2017, το δε Πρακτικό Ι δεν τεκμαίρεται από το φάκελο του διαγωνισμού ότι κοινοποιήθηκε, σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, αυτό στερείται εκτελεστότητας (βλ. Δ. Ράικο, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2019, σελ. 772), παραδεκτά δε η προσφεύγουσα βάλλει κατά της προσβαλλομένης, ως πράξης εκτελεστής, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ και ήδη ΕΑΔΗΣΥ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρ. 361, παρ. 1 και 362, παρ. 1 και 2 του Ν. 4412/2016 και στα άρ. 4, παρ. 1, εδ. α' και 8, παρ. 2 του π.δ. 39/2017. Ασκείται δε μετ' εννόμου συμφέροντος διότι, δυνάμει της προσβαλλομένης, ενεκρίθη το πρακτικό Νο.1 ελέγχου της εγγυητικής συμμετοχής της Επιτροπής Διενέργειας & αξιολόγησης προσφορών και αποκλείσθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας

διότι δεν προσκόμισε την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή συμμετοχής στην προσφορά της.

5. Επειδή στις 21.06.2022 η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε την υπό κρίση προσφυγή προς τους ενδιαφερόμενους με αποστολή αυτής μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ προς τους συμμετέχοντες του διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

6. Επειδή με την υπ' αρ. 1292/2022 Πράξη του Μονομελούς Κλιμακίου ορίσθηκε ημερομηνία εξέτασης, κλήθηκε δε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής και επί του αιτήματος αναστολής- χορήγησης προσωρινών μέτρων.

7. Επειδή στις 30.06.2022 εξεδόθη η υπ' αρ. Α463/2022 απόφαση της ΑΕΠΠ και ήδη ΕΑΔΗΣΥ η οποία έκανε δεκτό το αίτημα παροχής προσωρινής προστασίας και διέταξε την αναστολή της διαγωνιστικής διαδικασίας μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης επί της προδικαστικής προσφυγής.

8. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις 30.06.2022 απέστειλε δια μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» τις με ίδια ημερομηνία απόψεις της προς τους συμμετέχοντες του διαγωνισμού.

9. Επειδή στις 05.07.2022 η προσφεύγουσα κοινοποίησε δια μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» το με ίδια ημερομηνία υπόμνημά της.

10. Επειδή, το Διοικητικό Συμβούλιο της αναθέτουσας αρχής με την προσβαλλομένη αποφάσισε την «α) Έγκριση του πρακτικού Νο.1 ελέγχου της εγγυητικής συμμετοχής της Επιτροπής Διενέργειας & αξιολόγησης προσφορών του Δημόσιου Ανοικτού Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού με α.π. ...και περιγραφή: «...» με κριτήριο κατακύρωσης την συμφερότερη οικονομική προσφορά βάσει τιμής, συνολικής προϋπολογισθείσας αξίας 100.000,00 € μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.. β) Αποκλεισμός της προσφοράς του προσφέροντα οικονομικού φορέα «...» διότι δεν προσκόμισε την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή συμμετοχής στην προσφορά της.».

11. Επειδή με τον μόνο λόγο της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι παραβιάστηκε από την

αναθέτουσα αρχή το κανονιστικό πλαίσιο του Διαγωνισμού, όπως έχει τεθεί από την Διακήρυξη, αλλά και λόγω παραβίασης και της κείμενης νομοθεσίας, καθόσον ισχυρίζεται ότι μη νόμιμα και μη βάσιμα αποφάσισε τον αποκλεισμό της προσφοράς της προσφεύγουσας, διότι δεν προσκόμισε την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή συμμετοχής της, ενώ υποστηρίζει ότι υπέβαλε νόμιμα, παραδεκτά και εμπρόθεσμα και κατά την προβλεπόμενη από το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού διαδικασία μέσω ΕΣΗΔΗΣ την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή συμμετοχής της στον ένδικο διαγωνισμό μαζί με την προσφορά της. Ειδικότερα, παραθέτει τα άρ. 2.1.5, 2.2.2.1, 2.4.2.3, 2.4.2.4, 2.4.2.5, 2.4.3.1, 2.4.5, 3.1.2.1 της Διακήρυξης και υποστηρίζει ότι, ακολουθώντας το κανονιστικό πλαίσιο του ως διαγωνισμού, όπως τέθηκε με την Διακήρυξη αυτού, για τη συμμετοχή της στον ένδικο διαγωνισμό προέβη στη νόμιμη διαδικασία για την έκδοση εγγυητικής επιστολής κατά τα προβλεπόμενα στη Διακήρυξη αυτή, ειδικότερα ότι, μετά από υποβολή σχετικής αίτησής της εκδόθηκε υπέρ αυτής η από 21.03.2022 με αριθμό ...ηλεκτρονική εγγυητική επιστολή συμμετοχής εκδόσεως του ΤΜΕΔΕ, ποσού 2.000,00 €, απευθυνόμενη προς την αναθέτουσα αρχή, με χρόνο ισχύος 450 ημέρες, επί της οποίας αναγράφονται όλα ανεξαιρέτως τα προβλεπόμενα, από το κανονιστικό πλαίσιο της ένδικης διαγωνιστικής διαδικασίας, στοιχεία, όπως αυτά ορίζονται στο αρ. 2.1.5. της Διακήρυξης, την οποία προσκομίζει και με την προσφυγή της, όπως υποβλήθηκε στο σύστημα ΕΣΗΔΗΣ κατά την υποβολή της προσφοράς της για τη συμμετοχή της στον υπό κρίση Διαγωνισμό εντός του ηλεκτρονικού (υπο)φακέλου με την Ένδειξη Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά, περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 2.4.3.1, 2.4.2.3., 2.4.2.4. της Διακήρυξης η εγγυητική επιστολή συμμετοχής της υποβλήθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα μέσω ΕΣΗΔΗΣ, κατά την υποβολή της προσφοράς της για τη συμμετοχή της στον υπό κρίση Διαγωνισμό, εντός του ηλεκτρονικού (υπο) φακέλου με την Ένδειξη Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά και με όνομα αρχείου 2.4.3.1.β_signed_egg_241282 και ότι η προσφορά της για τη συμμετοχή της στον ένδικο διαγωνισμό υποβλήθηκε στο σύστημα ΕΣΗΔΗΣ στις 21.03.2022 και ώρα Ελλάδας 16:52:39 και έλαβε συστημικό αριθμό προσφοράς 271221, ήτοι υποβλήθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα εντός της προθεσμίας που είχε τεθεί από τη Διακήρυξη, η οποία έληγε στις 22 Μαρτίου

2022, ημέρα Τρίτη και ώρα 15:00. Με την προσφυγή της προσκομίζει την με αριθμό ...ηλεκτρονική εγγυητική επιστολή συμμετοχής εκδόσεως του ΤΜΕΔΕ, το αρχείο pdf με τίτλο Supplier_Quote_210322_signed, το οποίο αποτελεί την αναφορά (εκτύπωση) που εκδόθηκε μέσω ΕΣΗΔΗΣ, μετά την καταχώρηση των στοιχείων, μεταδεδομένων και συνημμένων ηλεκτρονικών αρχείων, που αφορούσε τα δικαιολογητικά συμμετοχής - τεχνικής προσφοράς στην αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του ΕΣΗΔΗΣ και η οποία αναφορά αποτελεί συνοπτική αποτύπωση των καταχωρισμένων στοιχείων, που υπογράφηκε ψηφιακά, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διατάξεις (περ. β ης παρ. 2 του άρθρου 37) και επισυνάφθηκε στον αντίστοιχο υποφάκελο, επισημαίνει δε ότι η εξαγωγή και η επισύναψη της προαναφερθείσας αναφοράς (εκτύπωσης) δύναται να πραγματοποιείται για κάθε υποφάκελο, από τη στιγμή που έχει ολοκληρωθεί η καταχώριση των στοιχείων σε αυτόν, την από 09.06.22 εκτύπωση από το σύστημα του ΕΣΗΔΗΣ που αποτυπώνει τα αρχεία που υποβλήθηκαν κατά την υποβολή των δικαιολογητικών συμμετοχής - τεχνικής προσφοράς της και το από 21.03.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που απεστάλη από τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου «...» σχετικά με την υποβολή της προσφοράς της για τη συμμετοχή της στον διαγωνισμό μέσω ΕΣΗΔΗΣ κατά το οποίο: «Η προσφορά με αριθμό 271221 από τον Προμηθευτή « ...» για την Διακήρυξη « ...» έχει ολοκληρωθεί (υποβληθεί) επιτυχώς με ώρα Ελλάδος: << 21/03/2022 16:52:39 >>. Συναφώς, υποστηρίζει ότι η με αριθμό ...εγγυητική επιστολή συμμετοχής εκδόσεως του ΤΜΕΔΕ αποτελεί ηλεκτρονική εγγυητική επιστολή συμμετοχής και ότι, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο αρ. 2.2.2.1, 2.4.2.5., 3.1.2.1 της Διακήρυξης, καθώς και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο αρ. 72 Ν. 4412/2016 και στο αρ. 13, 14 και 28 Ν. 4727/2020 δεν απαιτείται να προσκομιστεί ενώπιον της αναθέτουσας αρχής σε έντυπη μορφή, αλλά υποβάλλεται μόνον μέσω ΕΣΗΔΗΣ και ότι, σύμφωνα με την Διακήρυξη, το αρ. 72 Ν. 4412/2016 και τα αρ. 13, 14 και 28 Ν. 4727/2020 έχουν τεθεί ρητώς ως τμήμα του κανονιστικού πλαισίου του ένδικου διαγωνισμού ρητώς (παρ. 2.4.2.5, 2.4.3.1., 3.1.2.1. της Διακήρυξης). Ακόμη, προσκομίζει με την προσφυγή της την από 15.06.2022 με Α/Α ...Βεβαίωση Εγκυρότητας Εγγυητικής Επιστολής εκδόσεως του ΤΜΕΔΕ σχετικά με την εγκυρότητα της με αριθμό ...ηλεκτρονικής εγγυητικής επιστολής συμμετοχής απευθυνόμενη

προς την αναθέτουσα αρχή. Βάσει των ως άνω, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή, κρίνοντας ότι δεν έχει υποβάλει εγγυητική επιστολή συμμετοχής, στον υπό κρίση δημόσιο διαγωνισμό ισχυρίζεται ότι έσφαλε και παραβίασε το κανονιστικό πλαίσιο της Διακήρυξης και την κείμενη νομοθεσία και ότι, ως εκ τούτου, οι προσβαλλόμενες πράξεις της αναθέτουσας αρχής δέον όπως ακυρωθούν και δέον όπως η νόμιμη, παραδεκτή, εμπρόθεσμη, πλήρης και άρτια προσφορά της για τη συμμετοχή της στον ένδικο διαγωνισμό δεν απορριφθεί και αξιολογηθεί κατά τη συνέχιση, σύμφωνα με τον νόμο, της διαγωνιστικής διαδικασίας.

12. Επειδή η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της αναφέρει «*Η εν θέματι προδικαστική προσφυγή είναι απαράδεκτη, άλλως αβάσιμη και για το λόγο αυτόν πρέπει να απορριφθεί. Α. Απαράδεκτο προδικαστικής προσφυγής. Ειδικότερα, στο άρθρο 362 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού. Σε περίπτωση που η διαγωνιστική διαδικασία δεν διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται στην ΑΕΠΠ. Η προδικαστική προσφυγή περιέχει τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημά της. 2. Στον Κανονισμό Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών της παρ. 7 του άρθρου 365 μπορεί να προβλέπεται ότι η προσφυγή υποβάλλεται υποχρεωτικά με τη χρήση τυποποιημένου εντύπου το οποίο θα υποβάλλεται κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παρ. 1. 3. Κάθε ενδιαφερόμενος, του οποίου επηρεάζονται τα συμφέροντα, δικαιούται να ασκήσει, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της προσφυγής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 365, παρέμβαση ενώπιον της ΑΕΠΠ, σύμφωνα με την παράγραφο 1 και κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον Κανονισμό Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, για τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, προσκομίζοντας όλα τα κρίσιμα έγγραφα που έχει στη διάθεσή του.» Περαιτέρω, στο άρθρο 22 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 36, όλες οι επικοινωνίες, καθώς και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών δυνάμει του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ιδίως η ηλεκτρονική υποβολή, εκτελούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου, των άρθρων 36 και 37 και του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος*

Α΄.», ενώ στο άρθρο 36 του ως άνω νόμου προβλέπεται ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του παρόντος νόμου, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ. 2. Το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. οφείλει να συμμορφώνεται με: α) τις απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος Α΄ και β) τους κανόνες του παρόντος άρθρου και των άρθρων 22 και 37. Πέραν των ανωτέρω το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. οφείλει να τηρεί τα οριζόμενα: α) στο ν. 3979/2011 (Α΄ 138) και στην κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα νομοθεσία, ιδίως στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β΄ 1301) και β) στο π.δ. 25/2014 (Α΄ 44). 3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν την ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών σχετικά με: α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών, β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. και χορήγησης αντιγράφων και γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής. 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών

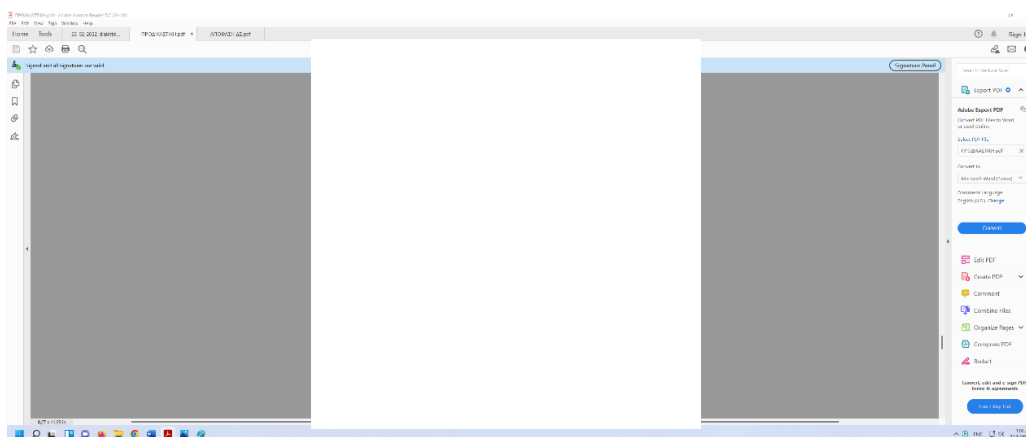
Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, καθώς και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν τη διαλειτουργική σύνδεση του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. με την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων της Αρχής και τα πληροφοριακά συστήματα των αναθετουσών αρχών, και των πάσης φύσεως φορέων του δημόσιου τομέα, όπως το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, το Μητρώο Δεσμεύσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα σχετικά Μητρώα του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΜΕΚ, ΜΕΕΠ, κ.λπ.), του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν. 3862/2010 (Α' 112), όπως εκάστοτε ισχύει, το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα παρακολούθησης συγχρηματοδοτούμενων έργων, και με κάθε άλλο πληροφοριακό σύστημα που κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς και λοιπούς σκοπούς των φορολογικών ασφαλιστικών, δικαστικών και εισαγγελικών αρχών, καθώς, και με τα πληροφοριακά συστήματα της Ένωσης και άλλων κρατών-μελών.» και στο άρθρο 37 παρ. 3 ότι: «3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 (Β' 401) απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των υπηρεσιών αυτών των φορέων προς το χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στο χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω.». Επιπλέον, στο άρθρο 8 του ΠΔ 39/2017 (Κανονισμός Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της ΑΕΠΠ) ορίζονται τα εξής: «3. Η προσφυγή κατατίθεται στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού και κοινοποιείται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ. Ως ημερομηνία υποβολής της προσφυγής θεωρείται η ημερομηνία ηλεκτρονικής καταχώρισης αυτής στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού. 4. Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του

Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.), η οποία πιστοποιείται από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Υποστήριξης του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ή σε περίπτωση που η διαγωνιστική διαδικασία δεν διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στην ΑΕΠΠ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Ως ημερομηνία υποβολής της προσφυγής θεωρείται η ημερομηνία παραλαβής της από την ΑΕΠΠ μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την παραλαβή της προσφυγής, η ΑΕΠΠ ειδοποιεί ηλεκτρονικά τον προσφεύγοντα για την παραλαβή της προσφυγής και τον αριθμό πρωτοκόλλου αυτής.»

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 4.3 της διακήρυξης: «Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, δικαιούται να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, προσδιορίζοντας ειδικώς τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημά του. (...) Η προδικαστική προσφυγή, με βάση και τα όσα προβλέπονται στο π.δ. 39/2017, κατατίθεται ηλεκτρονικά βάσει του τυποποιημένου εντύπου και μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος προς την Αναθέτουσα Αρχή, επιλέγοντας κατά περίπτωση την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» και επισυνάπτοντας το σχετικό έγγραφο σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 της υπ' αρ. 117384/26-10-2017 Κ.Υ.Α. (...). Στο άρθρο 8 παρ. 3 της ως άνω αναφερόμενης υπ' αρ. 117384/26-10-2017 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 3821) ορίζεται ότι: «Οι Οικονομικοί Φορείς υποβάλλουν μέσω του υποσυστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα που έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τους ίδιους υπογεγραμμένα με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ)

910/2014 και τις διατάξεις της παρούσας.» Στο άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2014 «σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ» περιέχεται ο ορισμός των κρίσιμων εννοιών και ειδικότερα: «10) «ηλεκτρονική υπογραφή»: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με άλλα δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για να υπογράψει· 11) «προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή»: ηλεκτρονική υπογραφή που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 26· 12) «εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή»: προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που δημιουργείται από εγκεκριμένη διάταξη δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής και η οποία βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής· 13) «δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής»: μοναδικά δεδομένα που χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής· 14) «πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής»: ηλεκτρονική βεβαίωση που συνδέει τα δεδομένα επικύρωσης ηλεκτρονικής υπογραφής με φυσικό πρόσωπο και επιβεβαιώνει τουλάχιστον το όνομα ή το ψευδώνυμο του εν λόγω προσώπου· 15) «εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής»: πιστοποιητικό ηλεκτρονικών υπογραφών που εκδίδεται από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών εμπιστοσύνης και πληροί τις οριζόμενες στο παράρτημα Ι απαιτήσεις· (...)ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα»: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή τα οποία συνδέουν άλλα δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή με ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο, τεκμηριώνοντας ότι τα εν λόγω δεδομένα υπήρχαν κατά το χρονικό σημείο εκείνο· 34) «εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα»: ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα που πληροί τις οριζόμενες στο άρθρο 42 απαιτήσεις·». Περαιτέρω, στο άρθρο 41 του ως άνω Κανονισμού ορίζεται ότι: «1. Δεν απορρίπτεται η νομική ισχύς και το παραδεκτό ηλεκτρονικής χρονοσφραγίδας ως αποδεικτικού στοιχείου σε νομικές διαδικασίες μόνο λόγω του γεγονότος ότι είναι σε ηλεκτρονική μορφή ή ότι δεν πληροί όλες τις απαιτήσεις της εγκεκριμένης ηλεκτρονικής χρονοσφραγίδας. 2. Η εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα χαίρει του τεκμηρίου της ακρίβειας της ημερομηνίας και της ώρας που αναφέρει καθώς και της ακεραιότητας των

δεδομένων με τα οποία συνδέονται η ημερομηνία και η ώρα. 3. Εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα που έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζεται ως τέτοια σε όλα τα κράτη μέλη.». Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι στο πλαίσιο του εν λόγω διαγωνισμού (όπως άλλωστε ισχύει για το σύνολο των ηλεκτρονικών διαγωνισμών) το τυποποιημένο έντυπο προδικαστικής προσφυγής που υποβάλλεται ενώπιον της ΑΕΠΠ μέσω ανάρτησης στο ΕΣΗΔΗΣ (και κοινοποιείται στην Αρχή μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), πρέπει να είναι σε μορφή PDF και να φέρει εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, τα οποία έχουν χορηγηθεί από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης. Επί του κρίσιμου ζητήματος, τόσο η ΑΕΠΠ με πληθώρα αποφάσεών της, όσο και τα Διοικητικά Δικαστήρια έχουν κρίνει ότι η πλημμελής ψηφιακή υπογραφή ισοδυναμεί με απουσία υπογραφής και, συνακόλουθα, με παραβίαση των σχετικών διατάξεων (ΑΕΠΠ 775/2020, 311/2020, 369/2020, 140/2020, 620/2019, 683/2019 κλπ και ΔΕφΘεσ/νίκης 49/2020, 26/2020, ΔΕφΧανίων 34/2020). Άλλωστε, ουσιώδες στοιχείο εγκυρότητας μιας ψηφιακής υπογραφής συνιστά και η ενσωματωμένη χρονοσήμανση, η οποία πρέπει να παρέχεται από επίσημη Αρχή χρονοσήμανσης· στην Ελλάδα η Αρχή αυτή είναι η Αρχή Πιστοποίησης Ελληνικού Δημοσίου (ΑΠΕΔ). Εν προκειμένω, κατά το άνοιγμα του ηλεκτρονικού αρχείου pdf της προδικαστικής προσφυγής του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα, κατ' αρχάς εμφανίζεται η ένδειξη «Signed and all signatures are valid», δηλαδή «Υπογεγραμμένο και όλες οι υπογραφές είναι έγκυρες». Ωστόσο, πατώντας επάνω στην υπογραφή και στην εμφανιζόμενη επιλογή «Signature Properties», ήτοι «Ιδιότητες Υπογραφής», ανοίγεται νέο παράθυρο το οποίο αναφέρει τα εξής:

Από την προηγηθείσα επισκόπηση προκύπτει ότι η ψηφιακή υπογραφή του υπογράφοντος την προδικαστική προσφυγή περιέχει ενσωματωμένη χρονοσήμανση, η οποία δεν είναι έγκυρη, ενώ επιπλέον δεν είναι διαθέσιμη η αρχή που εξέδωσε την χρονοσήμανση. Στο πεδίο όπου εμφανίζεται η ένδειξη: «Timestamp Authority Not available», θα έπρεπε να αναγράφεται η ΑΠΕΔ, η οποία είναι η μόνη πιστοποιημένη αρχή χρονοσήμανσης στην Ελλάδα. Ωστόσο, η χρονοσήμανση πρέπει να είναι ενσωματωμένη στην ψηφιακή υπογραφή και φυσικά να είναι έγκυρη, πρέπει δε και να προκύπτει η Αρχή η οποία την εξέδωσε. Επιπρόσθετα, εφόσον η χρονοσήμανση ήταν έγκυρη θα έπρεπε να αναγράφεται στο παράθυρο «Signature Properties» η ένδειξη: «Signature was validated as of the secure (timestamp) time:» δηλαδή «Η υπογραφή επαληθεύτηκε ως προς την ακριβή ώρα (της χρονοσήμανσης)» και ακριβώς από κάτω θα έπρεπε να εμφανίζεται η ώρα χρονοσήμανσης του εγγράφου. Αντίθετα, στο αρχείο της προδικαστικής προσφυγής του προσφεύγοντος, πατώντας επάνω στην υπογραφή του, στο παράθυρο «Signature Properties» εμφανίζεται η ένδειξη: «Signature was validated as of the signing time», δηλαδή «Η υπογραφή επαληθεύτηκε ως προς την τρέχουσα ώρα», και ακριβώς από κάτω εμφανίζεται η εκάστοτε ώρα ανοίγματος του συγκεκριμένου αρχείου (δηλαδή δυνητικά εμφανίζονται άπειρα χρονικά σημεία, ανάλογα με το πότε ανοίγει κανείς το αρχείο της προδικαστικής προσφυγής), δεδομένου ότι δεν υπάρχει ασφαλής ώρα χρονοσήμανσης όπως θα έπρεπε (συνεπώς δεν μπορεί και να επαληθευτεί, εφόσον δεν υπάρχει), η οποία να παρέχεται από την ΑΠΕΔ, η οποία είναι η προς τούτο ρμόδια στην Ελλάδα Αρχή. Τούτων δοθέντων, η εν λόγω ψηφιακή υπογραφή δεν φέρει όλα τα εκ του νόμου απαιτούμενα στοιχεία για να θεωρηθεί έγκυρη και, ως εκ

τούτου, η προδικαστική προσφυγή ισοδυναμεί με μηδέποτε υπογραφείσα (και άρα μηδέποτε ασκηθείσα), με αποτέλεσμα να τυγχάνει απορριπτέα προεχόντως ως απαράδεκτη. Β. Αβάσιμο προδικαστικής προσφυγής. Περαιτέρω, η επίμαχη προδικαστική προσφυγή είναι αβάσιμη επειδή σε κανένα σημείο της προσφοράς της δήλωσε ότι η προσκομισθείσα εγγυητική επιστολή συμμετοχής είναι ηλεκτρονική. Ως εκ τούτου η αναθέτουσα αρχή νομίμως την απέκλεισε λόγω μη προσκόμισης της επίμαχης εγγυητικής επιστολής στην Υπηρεσία. Το σχετικό βάρος ανήκει στον διαγωνιζόμενο ο οποίος πρέπει να υποβάλλει σαφή και ανεπίδεκτη παρερμηνειών προσφορά.».

13. Επειδή, η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της παραθέτει τα άρ. 2.1.2, 2.4.2.1 και 3.4 της Διακήρυξης, το άρ. 37, παρ. 3 του Ν. 4412/2016, καθώς και τα άρ. 5, 9 και 10 της υπ' αρ. 64233/09.09.21 (ΦΕΚ Β 2453/2021) Υπουργικής Απόφασης με θέμα Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) και υποστηρίζει ότι από αυτά προκύπτει αναμφισβήτητα ότι οποιαδήποτε ηλεκτρονική επικοινωνία μέσω του ΕΣΗΔΗΣ βεβαιώνεται αυτόματα από το σύστημα με υπηρεσίες χρονοσήμανσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 37 του Ν. 4412/2016 και το άρθρο 10 της ως άνω Υπουργικής Απόφασης (που αφορά στη χρονοσήμανση εντός και δια του ιδίου του ΕΣΗΔΗΣ και όχι των υπογραφών των εγγράφων που υποβάλλουν οι οικονομικοί φορείς), χωρίς να γίνεται οποιαδήποτε μνεία απαίτησης περί πιστοποιημένης χρονοσήμανσης επί της ψηφιακής υπογραφής εκ τρίτου φορέα, απαίτηση που ακόμη άλλωστε και αν υποτεθεί ότι σκοπούσε να θεσπισθεί ουδόλως πάντως προκύπτει καθ' οιαδήποτε σαφήνεια από το κανονιστικό περιεχόμενο της συγκεκριμένης διαγωνιστικής διαδικασίας και το κείμενο νομοθετικό πλαίσιο άρα, δεν δύναται να αποτελέσει έρεισμα για οποιαδήποτε ισχυρισμό περί απαραδέκτου της υπό κρίση προσφυγής της, υποστηρίζει δε ότι τούτο επιρρωνύεται και εκ του όρου 2.4.2.1 της διακήρυξης που αναφέρεται αποκλειστικά σε διάθεση «προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται τουλάχιστον από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από

πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/EK και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και να εγγραφούν στο ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με την περ. β της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016 και τις διατάξεις του άρθρου 6 της Κ.Υ.Α. ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες» και άρα, ουδόλως αναφέρεται σε οτιδήποτε περί ασφαλούς χρονοσήμανσης της υπογραφής, ούτε σε διαπιστευμένο ή εν γένει τρίτο φορέα χρονοσήμανσης, ούτε οι υπηρεσίες πιστοποίησης χρονοσήμανσης ταυτίζονται ή περιέχονται υποχρεωτικά και κατά νόμο στις υπηρεσίες πιστοποίησης ηλεκτρονικής υπογραφής, που είναι και οι μόνες που ζητούνται και δη, με οιαδήποτε σαφήνεια. Επιπλέον, αναφέρει ότι, αντίθετα, η πιστοποίηση χρονοσήμανσης συνιστά πρόσθετο χαρακτηριστικό σε σχέση με την εγκυρότητα και πιστοποίηση της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής από διαπιστευμένο φορέα πιστοποίησης (τέτοιων ακριβώς υπογραφών), εξ ου άλλωστε και προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή χωρίς τέτοια πιστοποιημένη χρονοσήμανση, αναγνωρίζεται ως βεβαιούμενα αποδιδόμενη στον υπογράψαντα την υπό κρίση προσφυγή νόμιμο εκπρόσωπό της, από το πρόγραμμα ανάγνωσης ηλεκτρονικών εγγράφων pdf, Acrobat Reader, κατά τους αυτοματοποιημένους προγραμματιστικούς ελέγχους του σε συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, κατά το άνοιγμα του οικείου αρχείου και πως, σε αντίθεση με τα όσα ισχυρίζεται η Αναθέτουσα Αρχή ούτε από τις ως άνω διατάξεις της διακήρυξης ούτε από τον Νόμο προκύπτει η υποχρέωση του συμμετέχοντος στο διαγωνισμό όπως, επιπλέον, της ψηφιακής υπογραφής εφοδιαστεί και με πιστοποιημένες υπηρεσίες χρονοσήμανσης, που συμπληρώνουν την ψηφιακή υπογραφή. Συναφώς ισχυρίζεται ότι ναι μεν τεχνικά είναι δυνατόν η ψηφιακή υπογραφή να είναι διασυνδεδεμένη ειδικά με τον εθνικό χρόνο, προβαίνοντας στις κατάλληλες ρυθμίσεις κατά την εγκατάσταση των πιστοποιητικών ψηφιακής υπογραφής στον υπολογιστή του οικονομικού φορέα, θα μπορούσε δε να απαιτηθεί εάν το ζητούσε η διακήρυξη, πάντως, τέτοια υποχρέωση χωρίς να προβλέπεται στη διακήρυξη δεν μπορεί να επιβληθεί. Περαιτέρω, υποστηρίζει ότι οι διατυπώσεις περί χρονοσήμανσης αφορούν στο χρόνο υποβολής της προσφυγής στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.), έτσι ώστε να εξακριβώνεται με ευχέρεια και ασφάλεια ότι υποβλήθηκε νομίμως στον

εκάστοτε ακριβή χρόνο πριν από την ορισθείσα καταληκτική προθεσμία περί υποβολής προσφυγών και πως, έτι, περαιτέρω, η βεβαίωση που αυτόματα παρέχει το σύστημα για τη χρονοσήμανση της υποβολής της προσφυγής, καθιστά αυτό έγγραφο βέβαιης ημεροχρονολογίας χωρίς άλλη διατύπωση, επομένως, υποστηρίζει ότι από τη στιγμή που η προσφυγή υποβάλλεται μέσω ΕΣΗΔΗΣ δεν μπορεί να προκύψει προβληματισμός ή αμφιβολία για τον χρόνο σύνταξης του εγγράφου σε σχέση με τον χρόνο υποβολής του, αφού βεβαιωθεί από το ίδιο το ΕΣΗΔΗΣ με τον τρόπο που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις, προσδίδει στο έγγραφο βεβαία ημεροχρονολογία και πως ουδόλως από τον νόμο προκύπτει ότι για την εννοιολογική στοιχειοθέτηση της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, απαιτείται τέτοια πιστοποίηση χρονοσήμανση εκ πιστοποιητικού τρίτου πιστοποιημένου παρόχου υπηρεσιών χρονοσήμανσης. Συναφώς, παραθέτει το άρ. 2, παρ. 49 του Ν. 4727/2020 που ορίζει την προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή και την παρ. 21 όπου αναφέρει ότι το ζήτημα της πιστοποιημένης χρονοσήμανσης εκ πιστοποιημένου προς τούτο φορέα τίθεται επί της πιστοποιημένης χρονοσφραγίδας της παραγράφου αυτής. Ακόμη, υποστηρίζει ότι εν προκειμένω ουδόλως ζητήθηκε εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα, η οποία και διαχωρίζεται από την προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, παραθέτει δε και τα άρ. 15, παρ. 1 και 16 του Ν. 4727/2020, ως επίσης και το άρ. 25 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014, υποστηρίζοντας πως ούτε από τις διατάξεις της διακήρυξης ούτε από το ισχύον νομικό καθεστώς προκύπτει υποχρέωση του μετέχοντος στον διαγωνισμό, όπως επιπλέον της ψηφιακής υπογραφής, υποχρεούται να εφοδιαστεί και με πιστοποιημένες υπηρεσίες χρονοσήμανσης, που θα συμπληρώνουν την ψηφιακή υπογραφή του, ούτε η εκ πιστοποιημένου τρίτου χρονοσήμανση συνιστά εννοιολογικό στοιχείο και προϋπόθεση της υπόστασης ή του εγκύρου της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, και πως η ψηφιακή υπογραφή του νομίμου εκπροσώπου της προσφεύγουσας κ. ...έχει αποκτηθεί δια της ΑΠΕΔ, έχοντας εκδοθεί σχετικό ψηφιακό πιστοποιητικό με διάρκεια ισχύος από 16.02.2022 έως 16.02.2025, όπως αυτό αποδεικνύεται και από την μετ' επίκλησης προσκομιζόμενη με το υπόμνημά της εκτύπωση από τον ιστοσελίδα της ΑΠΕΔ αναφορικά με «Τα ψηφιακά πιστοποιητικά μου» που αφορά τον ως άνω νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρείας, καθώς και όπως αποδεικνύεται και κατά τον έλεγχο της ψηφιακής

υπογραφής επί της υπό κρίση προσφυγής της, καθώς κάνοντας δεξί κλικ επί της υπογραφής και επιλέγοντας την επιλογή «Show Signature Properties» και εν συνεχεία την επιλογή «Show Signer's Certificate» αναγράφεται ο χρόνος ισχύος του πιστοποιητικού και ως εκδότης του η ΑΠΕΔ.

14. Επειδή, ως προς τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας αρχής περί απαραδέκτου της προδικαστικής προσφυγής, σύμφωνα με το άρ. 2.4.2.1 της Διακήρυξης «...Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται τουλάχιστον από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και να εγγραφούν στο ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με την περ. β της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016 και τις διατάξεις του άρθρου 6 της Κ.Υ.Α. ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες.», στο δε άρ. 3.4 «Προδικαστικές Προσφυγές - Προσωρινή και οριστική Δικαστική Προστασία» ορίζεται «...Η προδικαστική προσφυγή συντάσσεται υποχρεωτικά με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ/τος 39/2017 και κατατίθεται ηλεκτρονικά μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» στην ηλεκτρονική περιοχή του συγκεκριμένου διαγωνισμού, επιλέγοντας την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» σύμφωνα με το άρθρο 18 της Κ.Υ.Α. Προμήθειες και Υπηρεσίες....». Στο άρ. 37 του Ν. 4412/2016 «Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ (άρθρο 22 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ορίζεται ότι «...2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει: ... β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014. ...3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401), από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης

των υπηρεσιών αυτών των φορέων προς τον χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω.» και στο άρ. 362 «Άσκηση προσφυγής - Άσκηση παρέμβασης» του ίδιου ως άνω νόμου προβλέπεται ότι «1. Η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού. ...», το αυτό δε περιεχόμενο έχει και το άρ. 8 του π.δ. 39/2017, σύμφωνα με το οποίο «...3. Η προσφυγή κατατίθεται στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού και κοινοποιείται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ....». Στο άρ. 18 «Υποβολή Προδικαστικών Προσφυγών» της υπ' αρ. 64233/08.06.2021 ΚΥΑ με θέμα «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» (ΦΕΚ Β' 2453/09.06.2021) προβλέπεται ότι «Οι Προδικαστικές Προσφυγές του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, κατατίθενται ηλεκτρονικά μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος, στην ηλεκτρονική περιοχή του διαγωνισμού, επιλέγοντας την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» και επισυνάπτοντας τα σχετικά έγγραφα και ιδίως το τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος I του π.δ. 39/2017, σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF) και σύμφωνα με τις διατάξεις των περ. β' ή δ' της παραγράφου 1.3.1 του άρθρου 13 παρούσας.», στο δε άρ. 13, παρ. 1.3.1 της ίδιας ως άνω ΚΥΑ ορίζεται ότι «1.3.1 Τα έγγραφα που καταχωρίζονται στην ηλεκτρονική προσφορά και δεν απαιτείται να προσκομισθούν και σε έντυπη μορφή γίνονται αποδεκτά κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις. ... β) είτε του άρθρου 15 και 27 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα. ... δ) είτε της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016, περί χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών σε ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων ...». Συναφώς, στο άρ. 9 «Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες» της ως άνω ΚΥΑ προβλέπεται ότι «1. Η διαδικασία επικοινωνίας, ενημέρωσης και διακίνησης εγγράφων

πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω του Υποσυστήματος κατά περίπτωση, με: α) την αποστολή ή κοινοποίηση σχετικών στοιχείων με μηνύματα μέσω της ηλεκτρονικής περιοχής και λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης. ... 4. Οι χρήστες των φορέων της παρ. 2.2 του άρθρου 5 της παρούσας υποβάλλουν ή/και αναρτούν μέσω του Υποσυστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα με εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 ή τα άρθρα 13 και 14 του ν. 4727/2020 (Α' 184).» και στο άρ. 10 «Χρονοσήμανση» προβλέπεται ότι «Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 υπουργικής απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401) και του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 από τρίτους εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς υποχρεωτικά πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του Υποσυστήματος με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα ή στο Διαχειριστή ή στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω.». Στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 της 23ης Ιουλίου 2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές κλπ (L 257) ορίζεται ότι: στο άρ. 1 «Με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς παράλληλα με την επίτευξη ενός επαρκούς επιπέδου ασφάλειας στα μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και στις υπηρεσίες εμπιστοσύνης, ο παρών κανονισμός: α) ... γ) θεσπίζει νομικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές, τις ηλεκτρονικές σφραγίδες, τις ηλεκτρονικές χρονοσφραγίδες, τα ηλεκτρονικά Έγγραφα ...», στο άρ. 3: «Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: 1) ... 10) “ηλεκτρονική υπογραφή”: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με άλλα

δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για να υπογράψει· 11) “προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή”: ηλεκτρονική υπογραφή που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 26· 12) “εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή”: προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που δημιουργείται από εγκεκριμένη διάταξη δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής και η οποία βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής· ... 14) “πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής”: ηλεκτρονική βεβαίωση που συνδέει τα δεδομένα επικύρωσης ηλεκτρονικής υπογραφής με φυσικό πρόσωπο και επιβεβαιώνει τουλάχιστον το όνομα ή το ψευδώνυμο του εν λόγω προσώπου· 15) “εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής”: πιστοποιητικό ηλεκτρονικών υπογραφών που εκδίδεται από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών εμπιστοσύνης και πληροί τις οριζόμενες στο παράρτημα Ι απαιτήσεις· 16) “υπηρεσία εμπιστοσύνης”: ηλεκτρονική υπηρεσία, συνήθως παρεχόμενη έναντι αμοιβής, η οποία συνίσταται: α) στη δημιουργία, εξακρίβωση και επικύρωση ηλεκτρονικών υπογραφών, ηλεκτρονικών σφραγίδων ή ηλεκτρονικών χρονοσφραγίδων ... 20) “εγκεκριμένος πάροχος υπηρεσιών εμπιστοσύνης”: ο πάροχος υπηρεσιών εμπιστοσύνης ο οποίος παρέχει μία ή περισσότερες εγκεκριμένες υπηρεσίες εμπιστοσύνης και έχει αναγνωρισθεί ως τέτοιος από τον εποπτικό φορέα ... 33) “ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα”: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή τα οποία συνδέουν άλλα δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή με ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο, τεκμηριώνοντας ότι τα εν λόγω δεδομένα υπήρχαν κατά το χρονικό σημείο εκείνο· 34) “εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα”: ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα που πληροί τις οριζόμενες στο άρθρο 42 απαιτήσεις ...», στο άρ. 26: «Μία προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) ... δ) συνδέεται με τα δεδομένα που έχουν υπογραφεί σε σχέση με αυτήν κατά τρόπο ώστε να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση των εν λόγω δεδομένων», στο άρ. 32: «1. Η διαδικασία επικύρωσης εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής επιβεβαιώνει την εγκυρότητα της εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής εφόσον: α) το πιστοποιητικό που τεκμηριώνει την υπογραφή ήταν κατά τη στιγμή της υπογραφής εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής ... β) το εγκεκριμένο πιστοποιητικό εκδόθηκε από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών εμπιστοσύνης και ήταν έγκυρο κατά τη στιγμή της υπογραφής ... η) κατά τη

στιγμή της υπογραφής πληρούνταν οι απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 26. 2. ...», στο άρ. 41: «1. ... 2. Η εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα χαίρει του τεκμηρίου της ακρίβειας της ημερομηνίας και της ώρας που αναφέρει καθώς και της ακεραιότητας των δεδομένων με τα οποία συνδέονται η ημερομηνία και η ώρα. 3...» και στο άρ. 42: «1. Η εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) συνδέει την ημερομηνία και την ώρα με τα δεδομένα κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλείεται ευλόγως η δυνατότητα μη ανιχνεύσιμης τροποποίησης των δεδομένων· β) βασίζεται σε χρονική πηγή ακριβείας συνδεδεμένη με τη Συντονισμένη Παγκόσμια Ωρα· και γ) φέρει ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του εγκεκριμένου παρόχου υπηρεσιών εμπιστοσύνης ή έχει υπογραφεί με κάποια άλλη ανάλογη μέθοδο. 2. ...». Το άρ. 13 του Ν. 4727/2020 «Έκδοση Ηλεκτρονικών Δημοσίων Εγγράφων» ορίζει ότι «...3. Τα πρωτότυπα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα φέρουν: α) εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα και β) είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του φορέα είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του αρμόδιου οργάνου.» και το άρ. 15 του ίδιου νόμου «Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα» προβλέπει ότι «1. Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τους φορείς του δημόσιου τομέα, από τα δικαστήρια όλων των βαθμών και τις εισαγγελίες όλης της χώρας και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες κατά την ηλεκτρονική διακίνησή τους. ...». Όπως έχει προσφάτως κριθεί, «...συστατικό στοιχείο της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής και, κατ' επέκταση, της εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, η οποία αποτελεί διακεκριμένη μορφή προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής με αυξημένο βαθμό ασφαλείας, αποτελεί η σύνδεση της υπογραφής με τα υπογραφόμενα δεδομένα κατά τρόπο που να παρέχεται δυνατότητα ανιχνεύσεως οποιασδήποτε μεταγενέστερης μεταβολής ("να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση"). Η ηλεκτρονική, εξ άλλου, υπογραφή, η οποία ενσωματώνει σε κάθε περίπτωση ένδειξη του χρόνου στον οποίο τίθεται, παρέχει τη δυνατότητα, με βάση την ένδειξη αυτή, τόσο για τον έλεγχο της ακεραιότητας των δεδομένων του ηλεκτρονικού εγγράφου, όσο και για την τυχόν επικύρωσή της (στο μέτρο που

για την τελευταία απαιτείται να συντρέχουν προϋποθέσεις - π.χ. εγκεκριμένο και έγκυρο πιστοποιητικό - στο χρονικό σημείο που τίθεται η ηλεκτρονική υπογραφή). Αντιθέτως, η εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα, η οποία υποστηρίζεται από εγκεκριμένο φορέα παροχής σχετικών υπηρεσιών εμπιστοσύνης, διακρίνεται από την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή κατά το ότι δεν παρέχει μόνο δυνατότητα ανιχνεύσεως οποιασδήποτε μεταγενέστερης τροποποίησης των δεδομένων, αλλά επί πλέον "[αποκλείει] ευλόγως" κάθε δυνατότητα μεταγενέστερης τροποποίησης, η οποία δεν θα μπορούσε να ανιχνευθεί. Από αυτό το σαφώς διακεκριμένο (αυξημένο) επίπεδο ασφαλείας των δεδομένων, το οποίο επιτυγχάνεται με την εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα, συνάγεται ότι η τελευταία συνιστά, κατά νόμο, διαφορετικό είδος δεδομένων από εκείνα που αποτελούν την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει και από τη διάκριση μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών ηλεκτρονικών εγγράφων κατά τις διατάξεις των άρθρων 13 και 15 του Ν. 4727/2020, οι οποίες για τα μεν δημόσια έγγραφα επιβάλλουν ρητώς, εκτός της εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας ή υπογραφής, και τη θέση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής χρονοσφραγίδας, ενώ για τα ιδιωτικά έγγραφα απαιτούν τη χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής ή σφραγίδας, όχι όμως και εγκεκριμένης ηλεκτρονικής χρονοσφραγίδας. Κατά συνέπεια, για ιδιωτικά ηλεκτρονικά έγγραφα, τα οποία πρέπει να υπογράφονται με εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή από τους φορείς που μετέχουν σε διαγωνισμό, δεν απαιτείται η θέση και εγκεκριμένης ηλεκτρονικής χρονοσφραγίδας, εκτός αν αυτό προβλέπεται ειδικώς από το οικείο κανονιστικό πλαίσιο (πρβλ. ΕΑ 380/2016 σκ. 31)» (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 893/2022, σκ. 15). Εν προκειμένω, ούτε από τις ως άνω διατάξεις της Διακήρυξης, ούτε από το ισχύον νομοθετικό καθεστώς προκύπτει η υποχρέωση του συμμετέχοντος στο διαγωνισμό όπως, επιπλέον της ψηφιακής υπογραφής, υποχρεούται να εφοδιαστεί και με πιστοποιημένες υπηρεσίες χρονοσήμανσης, οι οποίες θα συμπληρώνουν την ψηφιακή υπογραφή του. Η δε κατάθεση προδικαστικής προσφυγής, όπως αυτή προσδιορίζεται από το άρ. 3.4 της Διακήρυξης, το άρ. 362 του Ν. 4412/2016 και το άρ. 8, παρ. 3 του π.δ. 39/2017, προβλέπεται ότι λαμβάνει χώρα ηλεκτρονικά, οι δε διαδικασίες διενεργούνται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, το οποίο προσφέρει, και αυτοτελώς, ασφαλή

χρονοσήμανση, ούτως ώστε τα σχετικά έγγραφα καθίστανται βεβαίως ημεροχρονολογίας χωρίς άλλη διατύπωση (βλ. ΔΕφΠειραιά Ν125/2021, σκ. 14). Εξάλλου, η συναγωγή ερμηνευτικώς προϋπόθεσης του παραδεκτού της προδικαστικής προσφυγής που δεν προβλέπεται με σαφήνεια από τις οικείες διατάξεις, θα αντέκειτο στην ανάγκη διασφάλισης του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η παραδεκτή άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την αίτηση αναστολής και ακύρωσης κατά της σχετικής πράξης της αναθέτουσας αρχής. Κατά την έννοια δε των άρ. 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι περιορισμοί του δικαιώματος δικαστικής προστασίας πρέπει να διατυπώνονται σαφώς, ώστε να μην καταλείπεται περιθώριο αμφιβολίας στους ενδιαφερομένους ως προς το περιεχόμενο και την έκταση των συναφών υποχρεώσεων τους (πρβλ. ΣτΕ 48/2021, 2814-5/2012, βλ. και Ε.Δ.ΔΑ., απόφαση της 16.12.1992, de Geouffre de la Pradelle κατά Γαλλίας, σκ. 33-35, απόφαση της 26.5.2011, Legrand κατά Γαλλίας, σκ. 34) (βλ. ΔΕφΠειραιά Ν125/2021, σκ. 14). Πλέον των ως άνω, ήτοι πέραν του γεγονότος ότι δεν απαιτείται, εκ του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου, η διάθεση πιστοποιημένης χρονοσήμανσης και δεν προκύπτει αμφιβολία ως προς το χρόνο υποβολής της προδικαστικής προσφυγής (βλ. και ΔΕφΑθηνών 444/2022, σκ. 18), καθότι τα κατατεθειμένα μέσω ΕΣΗΔΗΣ έγγραφα καθίστανται βεβαίως ημεροχρονολογίας χωρίς άλλη διατύπωση, κατά τα προεκτεθέντα, εν προκειμένω, ακολουθώντας τις οδηγίες της Αρχής Πιστοποίησης Ελληνικού Δημοσίου (εφεξής ΑΠΕΔ) περί ελέγχου εγκυρότητας εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, ειδικότερα περί του ελέγχου των πληροφοριών του πιστοποιητικού (βλ. <https://aped.gov.gr/wp-content/uploads/2022/05/sign-timestamp-check.pdf>) επί της τεθείσας στην υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, όπως αυτή κατατέθηκε στο ΕΣΗΔΗΣ στις 20.06.2022 και ώρα 16:39:03, υπογραφής, έχει εκδοθεί από την ΑΠΕΔ, σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΚ 910/2014 και φυλάσσεται σε Εγκεκριμένη Διάταξη Δημιουργίας Υπογραφής (QSCD), καθότι, στο αναδύόμενο παράθυρο, κατά τα βήματα των ως άνω οδηγιών, αναγράφεται «*Issued by: APED Qualified eSignature Issuing CA HELLENIC REPUBLIC ADMINISTRATION CERTIFICATION ...This certificate is Qualified according*

*to EU Regulation 910/2014 Annex I The private key related to this certificate resides in a Qualified Signature Creation Device (QSCD)». Εκ των ως άνω προκύπτει ότι αβάσιμα η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι «δεν είναι διαθέσιμη η αρχή που εξέδωσε την χρονοσήμανση». Από τα ως άνω συνάγεται ότι, σαφώς, τόσο κατά τη σχετική νομοθεσία όσο και κατά τη Διακήρυξη, η βεβαίωση που αυτόματα παρέχει το σύστημα του ΕΣΗΔΗΣ για τη χρονοσήμανση του εγγράφου καθιστά αυτό έγγραφο βέβαιης ημεροχρονολογίας χωρίς άλλη διατύπωση, ως εκ τούτου, από τη στιγμή που η προδικαστική προσφυγή υποβάλλεται στον διαγωνισμό μέσω ΕΣΗΔΗΣ, δεν μπορεί να προκύψει προβληματισμός ή αμφιβολία για τον χρόνο σύνταξης του εγγράφου σε σχέση με τον χρόνο υποβολής του, συνεπώς ο σχετικός ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι «δεν υπάρχει ασφαλής ώρα χρονοσήμανσης όπως θα έπρεπε (συνεπώς δεν μπορεί και να επαληθευτεί, εφόσον δεν υπάρχει)», τυγχάνει απορριπτέος ως αβάσιμος, ενόσω τούτο κατά τα ανωτέρω επιτυγχάνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ (βλ. *ad hoc* ΑΕΠΠ 1379/2021, 1708/2021, 1370-1371/2021, 417/2020). Βάσει των ανωτέρω, το σύνολο των σχετικών ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής περί απαραδέκτου της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής απορρίπτονται ως αβάσιμοι.*

15. Επειδή, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕλΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕλΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης

μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοκτικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως δε παγίως έχει κριθεί, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας απαγορεύουν στην αναθέτουσα αρχή να απορρίψει προσφορά στηριζόμενη σε λόγους οι οποίοι δεν προβλέπονται στην οικεία προκήρυξη (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 28, και απόφαση Medipac—Καζαντζίδης, C-6/05, EU:C:2007:337, σκέψη 54).

16. Επειδή ο μόνος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρ. 72 «Εγγυήσεις - Εξουσιοδοτική διάταξη» του Ν. 4412/2016 «1. ... Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, οι οποίες διενεργούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, οι πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής, πλην των εγγυήσεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά, προσκομίζονται, με ευθύνη του οικονομικού φορέα, το αργότερο πριν την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη. ...». Σύμφωνα δε με το άρ. 2.1.5 «Εγγυήσεις» της Διακήρυξης, «Οι εγγυητικές επιστολές των παραγράφων 2.2.2 και 4.1. εκδίδονται από πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/ 2016 (Α'13)25, που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη - μέλη της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέλη της ΣΔΣ και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα αυτό. Μπορούν, επίσης, να εκδίδονται από το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού...», στο άρ. 2.2.2 «Εγγύηση συμμετοχής» προβλέπεται «2.2.2.1. Για την έγκυρη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, κατατίθεται από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς (προσφέροντες), εγγυητική επιστολή συμμετοχής, ποσού δυο χιλιάδων ευρώ

(2.000,00) ευρώ. ... Οι πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής, πλην των εγγυήσεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά, προσκομίζονται, σε κλειστό φάκελο με ευθύνη του οικονομικού φορέα, το αργότερο πριν την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που ορίζεται στην παρ. 3.1 της παρούσας, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μετά από γνώμη της Επιτροπής Διαγωνισμού.» και το άρ. 2.4.2.5 της Διακήρυξης ορίζει ότι «...Έως την ημέρα και ώρα αποσφράγισης των προσφορών προσκομίζονται με ευθύνη του οικονομικού φορέα στην αναθέτουσα αρχή, σε έντυπη μορφή και σε κλειστούς φακέλους, στον οποίο αναγράφεται ο αποστολέας και ως παραλήπτης η Επιτροπή Διαγωνισμού του παρόντος διαγωνισμού, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς του, τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή. Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά ενδεικτικά είναι : α) η πρωτότυπη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, πλην των περιπτώσεων που αυτή εκδίδεται ηλεκτρονικά, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη... Οι πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής, πλην των εγγυήσεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά, προσκομίζονται, με ευθύνη του οικονομικού φορέα, σε κλειστό φάκελο, στον οποίο αναγράφεται ο αποστολέας, τα στοιχεία του παρόντος διαγωνισμού και ως παραλήπτης η Επιτροπή Διαγωνισμού, το αργότερο πριν την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που ορίζεται στην παρ. 3.1 της παρούσας, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μετά από γνώμη της Επιτροπής Διαγωνισμού....». Στο άρ. 3.1.2.1 της Διακήρυξης προβλέπεται ότι «Μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών μέσω των αρμόδιων πιστοποιημένων στο ΕΣΗΔΗΣ οργάνων της της, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κειμένων διατάξεων.... Ειδικότερα : α) Η Επιτροπή Διαγωνισμού εξετάζει αρχικά την προσκόμιση της εγγύησης συμμετοχής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 72. Σε περίπτωση παράλειψης προσκόμισης, είτε της εγγύησης συμμετοχής ηλεκτρονικής έκδοσης, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών, είτε του πρωτοτύπου της έντυπης εγγύησης συμμετοχής, μέχρι την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης, η Επιτροπή Διαγωνισμού συντάσσει πρακτικό στο οποίο εισηγείται την απόρριψη της προσφοράς ως απαράδεκτης. Στη συνέχεια εκδίδεται από την αναθέτουσα αρχή απόφαση, με την οποία επικυρώνεται το ανωτέρω πρακτικό. Η απόφαση απόρριψης της

προσφοράς του παρόντος εδαφίου εκδίδεται πριν από την έκδοση οποιασδήποτε άλλης απόφασης σχετικά με την αξιολόγηση των προσφορών της οικείας διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης και κοινοποιείται σε όλους τους προσφέροντες μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ. Κατά της εν λόγω απόφασης χωρεί προδικαστική προσφυγή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 3.4 της παρούσας.». Η προσφεύγουσα με την προσφορά της που υπέβαλε μέσω ΕΣΗΔΗΣ στις 21.03.2022 και ώρα 16:52:39, υπέβαλε την υπ' αρ. e-141661/21.03.2021 Εγγυητική Επιστολή Συμμετοχής ποσού 2.000,00€ εκδοθείσα από το ΤΜΕΔΕ απευθυνόμενη προς την αναθέτουσα αρχή, αναγράφεται δε σε αυτήν ότι η εν λόγω εγγύηση αφορά στην συμμετοχή στο διαγωνισμό που διεξάγεται δυνάμει της επίμαχης Διακήρυξης (βλ. αρχείο με τίτλο «2.4.3.1.β_signed_egg_241282»). Σε αυτήν ρητά επίσης αναγράφεται ότι «Η παρούσα αποτελεί αριθμημένη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, εκδοθείσα μέσω ηλεκτρονικής υπηρεσίας, με επ' αυτής θέση του ακόλουθου μοναδικού QR code, δυνάμει της υπ' αριθμόν ... απόφασης της Δ.Ε. του Ν.Π.Ι.Δ. Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.». Ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι «η επίμαχη προδικαστική προσφυγή είναι αβάσιμη επειδή σε κανένα σημείο της προσφοράς της δήλωσε ότι η προσκομισθείσα εγγυητική επιστολή συμμετοχής είναι ηλεκτρονική», απορρίπτεται ως αβάσιμος, δοθέντος ότι, κατά τα αμέσως ανωτέρω, αναγράφεται ρητώς στο σώμα της προσκομισθείσας εγγυητικής επιστολής ότι αυτή έχει εκδοθεί ηλεκτρονικά. Επομένως, βάσει των ως άνω, η προσφεύγουσα με την προσφορά της υπέβαλε μέσω ΕΣΗΔΗΣ εγγυητική επιστολή που εκδόθηκε ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρ. 72 του Ν. 4412/2016 αλλά και τις προπαρατεθείσες διατάξεις της Διακήρυξης. Συναφώς, όπως προκύπτει, τόσο από την προσκομισθείσα βεβαίωση από την προσφεύγουσα, όσο και από τον διενεργηθέντα έλεγχο εγκυρότητας της ως άνω εγγυητικής επιστολής στην ιστοσελίδα <https://validate.tmede.gr/#/>, η εν λόγω εγγυητική έχει εκδοθεί από το ΤΜΕΔΕ και δεν έχει λήξει ή ακυρωθεί. Επομένως, σύμφωνα τόσο με το εν λόγω άρ. 72 του Ν. 4412/2016, όσο και με τα άρ. 2.2.2.1 και 2.4.2.5 της Διακήρυξης, η προσφεύγουσα δεν είχε οιαδήποτε υποχρέωση προς προσκόμιση της συγκεκριμένης υποβληθείσας εγγυητικής επιστολής συμμετοχής, δοθέντος ότι αυτή εκδόθηκε ηλεκτρονικά. Συνεπώς, μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά της για

Αριθμός Απόφασης: 1140/2022

τον λόγο ότι δεν προσκόμισε την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, δοθέντος ότι ουδεμία τέτοια υποχρέωση είχε, σύμφωνα με τις προπαρατεθείσες διατάξεις τόσο της Διακήρυξης, όσο και του νόμου, ως εγγυητική επιστολή εκδοθείσα ηλεκτρονικά.

17. Επειδή, κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.

14. Επειδή, ύστερα από την αμέσως προηγούμενη σκέψη, πρέπει να επιστραφεί το καταβληθέν παράβολο.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Ακυρώνει την προσβαλλομένη, κατά το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 25 Ιουλίου 2022 και εκδόθηκε στις 29.07.2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Το Μέλος

Η Γραμματέας

ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΠΙΣΜΙΡΗ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΑΡΟΥ